

Talv algab 22. detsembril kell 1.38.

Foto: JAN-ERIK KONKSI

Lapsepõlve jõuluõhtu

Lapsena jõuluõhtul jooksin õue
lauda manu kus vilkus latern
taskust leivapalu jagasin lammastele
võtsin tallekese sülle
vastu pehmet villpead surusin põse
istusin söimes heinasülemil
Aga õues hakkas sadama laia lund
läksin ja kuulatasin – külateel
kuljuste kõlin
kauge kirikukellade kaik
Räitsmed puudutasid mu käsi
nii tasa kui vargne tiib
nagu pilvelt pudeneks sulg
ja puhkaks peopesal

Kambriakna hüguseid ruute
valgustas küünalde helk
toast vastu löi koldesoojus
kuusk laeni tulesid täis
okstel rippusid kullatud käbid
kuusejalal kirendas kink –
kas polnud ma seda rätti
ema õmblusekotis näinud –
aga nüüd see ju oli nukk
silmad nina ja suu käed ja jalad
Ema sülle rõõmuga peitsin pea
tark karjakoer sitsis me kõrval
Lapsed suuremad luikasid laulda
viul vingus isa karedas käes

MINNI NURME

Tagasi vaadates aastale 2010

Aasta lõpp on kokkuvõtete tegemise aeg. Mis toimus sel aastal koduvallas ja kuidas tuldi toime ikka veel kestva masuajaga?

Vallavanem Georg Ruuda: „Eelarve tulud õnnestus meil planeerida täpselt, seega hoolimata 25 % vähenemisest (langesime 2006.a tasemele) ei kannatanud valla igapäevaelu. Suutsime välja maksta palgad ja kõik allasutused töötasid normaalselt. Suurima tagasilöögi all kannatas valla teede remont. Samas tänu kahele suurele projektile valmis kaks kilomeetrit korralikku asfaltteed – 1,4 kilomeetrit Parksepal, 0,5 km Puigal. Kruusateede remont piirdus paraku hädapärasega. Suurprojektis Kose-Puiga teeremont + kergliiklustee osalemine 2,4 miljoniga valgustuse rajamisel.

Realiseerisid kolm suurt keskkonnaprojekti – koostöös linnaga Räpo jäätmete ümberlaadimisjaam, aasta lõpuks valmiv Navi veepuhastusjaam ja tööd Räpo prügilal lõplikult sulgemiseks.

Valla alevikud ja osaliselt ka suvilapiirkonnad said tänavasildid.

Koos lätlastega viidi ellu kaks suurt ühisprojekti, millis-

test üks toetas kultuuri (lastekooride tegevus) ja teine sporti (korvpall).

Meedia tähelepanu äratas Parksepa keskkoolis avatud uhke jõusaal, mille valmimine toimus koos raskejõustikuklubiga Strongman. Algasid ettevalmistused suureks veeprojektiks, mille käigus vahetatakse välja keskuste rooste-

tanud torustikud. Selles toetab meid Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfond. Kui kõik edeneb kenasti, lõpetatakse tööd 2012. aastal.

Kokkuvõttes oli raskustest hoolimata tegus aasta. Soovin vallarahvale, et järgmine, 2011. aasta tuleks parem!”

Vallavanema info vahendas
HELGI NOORMETS

Vast valminud Navi pumbajaam, mille üle rõõmustab ka abivallavanem Aigar Kalk.
Foto: PEETER HAUG

Lugupeetud koduvalla rahvas!

Taas oleme jõudnud aasta kõige ilusamasse – jõuluaega, taas ootame koos teiega, et uus aasta tooks rohkem rõõme ja vähem muret. Lühidalt – et majanduslangus, mis meist kedagi ei jätnud puudutamata, hakkaks läbi saama. Jõulurahu teie kodudesse ja paremat uut aastat! Ehk –

- ehetes kuuske ja jõulurahu,
õnne nii palju, kui te ellu veel mahub,
hubaste õhtute küünlavalgust,
saabuva aasta imelist algust! –

Võru Vallavolikogu
Võru Vallavalitsus

Selles lehenumbris:

- Tagasivaade aastale 2010
- Liitumissetpanekud kukkusid kolinal läbi
- Kultuurisündmused
- Kas masuaeg on läbi saamas?
- Tervisest, vaesusest ja muust
- Ilmajuttu ja prüginõuandeid
- Infot siit ja sealt
- Juubelid, lahkumised ja mehejutud

Volikogu olulisemad otsused

10. november 2010

- Kehtestati Umbsaare jäätme-keskuse kinnistu detailplaneering.

- Kinnitati sotsiaal- ja tervishoiukomisjoni otsused.

- Kinnitati valla haridusasutuste hoolekogu liikmete valimise kord.

- Muudeti lasteaedade põhimäärust (vt koduleheküljel www.voruvall.ee).

- Toimus valla ehitusmääruse II lugemine ja vastuvõtmine (vt koduleheküljel).

15. detsember

- Kinnitati muutused Võru linna ja valla piirides (täpsem info koduleheküljel www.voruvall.ee).

- Toimus valla 2011.a eelarve I lugemine.

- Kinnitati piirkonna haridus-, kultuuri- ja sporditoetused.

- Kinnitati maamaksu määr aastaks 2011 (jääb 2010. aasta tasemele).

- Kinnitati muudatused Pui-ga Põhikooli ja Parksepa keskkooli põhimäärustes (vt valla koduleheküljel).

- Kinnitati valla lasteaedade õppevahendite kulu arvestuslik maksumus (alates 1. jaan 2011 3,80 eurot kuus).

- Kinnitati sotsiaal- ja tervishoiukomisjoni otsused.

- Täiendati hooldajatoetuse maksmise korda puudega lapsel.

- Kinnitati täiendavate sotsiaaltoetuste maksmise tingimused ja kord meie vallas (vt valla koduleheküljelt).

- Kinnitati Võru valla korraldatud jäätmeveole ülemineku korra täiendused (vt valla koduleheküljelt).

PRIIT SÜÜDEN,
volikogu esimees

- Detsembrikuu volikogu toimus Parksepa keskkoolis, kus istungit jälgisid 8. ja 9. klassi õpilased.

- Volikogu istungid on lahitud. Soovijad võivad tulla kuulama, kuid soovivat oleks tulekust volikogu esimeest eelnevalt informeerida (tel 782 1576).

Noorperemees Tarmo Timmi oma talus toodetud kapsakoorma kõrval. Foto: PEETER HAUG

Jõulurõõmu Jaagumäelt

22. detsember on üks väga rõõmus päev 28 valla perel, sest neid üllatavad jõuluringitustega (kuidas neid ikka teisiti nimetada) Jaagumäe talu päkapikud (vallarahvas toetab transpordiga). Kingitusteks on kaasas igale perele kaks kilo sealiha, poolteist kilo verivorsti, kolm kilo hapukapsast ja kott kartuleid.

Sellist laadi abi on vallas es-

makordne. Suur tänu eelkõige peremees Mart Timmile, kuigi Timmide peret tundes arvame, et ilus mõte sündis üheskoos.

Headus on rõõm, mida jagades saab hing rikkamaks. Aitäh kõigi kingisaajate poolt ja palju jõulurõõmu ka Jaagumäele.

Tänulikud pered ja vallavalitsus

MTÜ Kodukotus Parksepa palub aleviku elanikke nagu igal aastal mitte toppida jõulukuuski prügi-konteineritesse, vaid tuua need 6. jaanuaril kella viieks lauluväljaku lõkkeplatsile. Seal toimub selle aastavahetuse pühade lõpetamine ja kuuskede põletamine.

Kas Võru linn, Sõmerpalu vald ja Võru vald kokku?

Seda uuris põhjalikult firma Geomedia OÜ Võru linna soovil ja initsiatiivil. Uuringu tulemusi tutvustati 12. oktoobril kolme omavalitsuse esindajatele ja 19. novembril Võru kultuurimajas Kannel.

Väga mahuka ja peaaegu kõiki eluvaldkondi käsitleva uurimuse maksumuseks kujunes üle poole miljoni krooni, millest Norra riik kattis ca 400 000 krooni. Asjasse puhenatud omavalitsused ca 100 000 krooni.

Allakirjutanu viibis 12. novembril Navil. Siinkohal edastaks ka vallarahvale, mida uuring näitas. Seda väga kokkuvõtlikult, sest täismahus on kõikvõimalikke võrdlevaid andmeid 205 lehekülge.

Faktid

- Eestis on ühinenud 51 omavalitsust, kolmveerand neist on olnud rõngasvallad. Ühinemiste eesmärk – parandada teenuste kättesaadavust.

- Uuringu käigus kaardistati olukorrad, viidi läbi kohatumised volikogudega ja seminarid erialade kaupa, küsitleti elanikke.

- sündimus madal, tööturult

väljujaid rohkem kui sisenejaid. Seoses elanikkonna vananemisega suureneb surve sotsiaalteenustele (tendents Eestis üldine).

- tulubaasi osas on kõik kolm ühtemoodi vaesed. Ühinemine tulugruppide suhet ei muuda, kaob ainult omavaheline arvlemine. Ühinemise kompensatsiooni makstakse elanike arvu järgi, mis Võru vallale oleks ca 3,1 miljonit. Sõmerpalule kaks miljonit krooni.

- Võru valla prioriteediks on olnud haridus, Sõmerpalul sotsiaaltöö.

- Momendil kokku 49 volikogu liiget, ühinemisel kaoks ära 27, kokkuhoid aastas ca 300 000 krooni. tippjuhte praegu 12, tööle jääks neli (kokkuhoid aastas 2,8 miljonit), ametnikke praegu 27, jääks 21 (kokkuhoid 3,3 miljonit).

- Kolme valitsushoone asemel jääks üks. Sõmerpallu avatakse teeninduspunkt (loodetak kokkuhoid 6,7-7,8 miljonit).

- Ümberkorralduste jaoks lisaressursside vajadus oleks ca 15 miljonit.

- Põhikoolid omavalitsustes väikesed ja kallid, Haridusministeeriumi prognoos – igasse

OV jääks üks põhikool, gümnaasiumiharidus koonduks linna. Parksepa keskkooli keskkooli osa õpilaste arv väheneb ligema viie aasta jooksul alla nõutava normi.

- Elanike rahulolematust Võru vallas seotud teede, bussiliikluse, töötuse ja valitsemisega (s.o – ametnike tõrjuv suhtumine). Rõõmu tuntakse kergliiklusteedest ja heas korras koolidest-lasteaedadest.

Vallavanem Georg Ruuda:

„Uuring andis arvukalt võrdlevaid arvandmeid, mis on kasutatavad eelarve koostamisel ja projektide planeerimisel. Peale selle oli kolme omavalitsuse juhtidel põhjust kokku saada ja asju arutada.

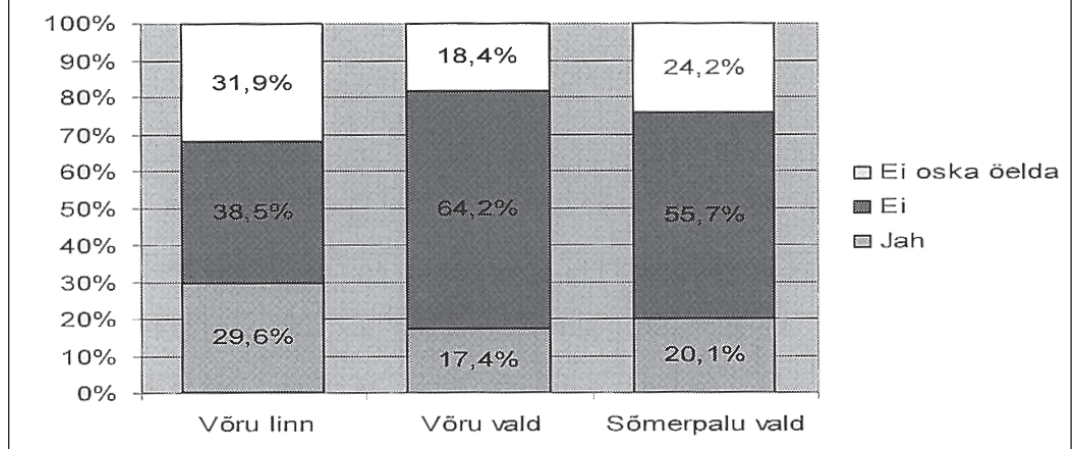
On ilmne, et suurt majanduslikku kasu ühinemisest ei tõuse. Selle asemel võiks toimuda tihedam ja läbimõeldum koostöö.

Võru linna ning Võru ja Sõmerpalu valla elanikud:

„Ühinemisploaniidele kindel ei!”

HELGI NOORMETS

Kas pooldate Võru linna, Võru valla ja Sõmerpalu valla ühinemist?

Kodurahu, hingerahu on kokku jõulurahu

Jõuluaeg on ootuste aeg. Neile, kel on midagi (kedagi) oodata, ja ka neile, kel seda eriti pole. Aasta 2010 saab varsti minevikuks. Oli kõike – rõõmu ja südamevalu, pettumusi nii iseenda kui teiste pärast, haigusi ja surma, armastust ja vihkamist. Üldiselt nii, nagu paljudel eelnenud aastatelgi.

Aeg on ühesugune, ainult inimesed ise suudavad anda aastatele näo. See, kuidas suhtleme meid ümbritsevatega, on inimese õnnes ja õnnetustes rohkem süüdi kui loodusõnne-

tused.

On kurb tõdeda, et hoolime rahast rohkem kui teisest inimesest. Raha nimel loobume sõprusest, armastusest ja isegi südametunnistusest. Kui ajad muutuvad kitsamaks, siis need, kelle käes on võim ja raha, ei alusta kokkuhoidu kunagi iseendast, vaid ikka neist, kes ennast kaitsta ei suuda.

On tulemas jõuluõhtud ja vana-aastaõhtu. Kui mõtleksime neil õhtutel ka nende peale, keda elu hellitanud ei ole. Et ükskõiksuse ja üleoleku asemel

oleks natuke enam soojust ja sõbralikkust, et osagi meist mõistaks, et andmise rõõm on tihti suurem saamise rõõm.

Kodurahu ja südamerahu ei ole kingitused, mida saaks osta või postimüügist tellida. Ka Jõuluvana neid ei too. Saab ainult soovida, et kui väga paljuda, tuleb ehk pisike ingel paljajalu läbi lume, külma kartmata ja küünlaleeki kandes, paneks helisema jõulukellad ja tooks südamesse jõulurahu. Selle kõige tähtsama!

HELGI NOORMETS

Selle aasta kultuurikaja

- Tekkisid uued MTÜ-d, seltsid ja ühendused: MTÜ August Teppo Lõotsatalu, MTÜ Naisteklubi Sinule, MTÜ Juba Külaselts.

- Kolepi segakoor tähistas 140 aasta juubelit.

- Ilmus raamat „Kodukandi radadel II” (autor Ilme Vahtra)

- Olid ilusad ja suured juubelid:

Parksepa keskkool 135

Väimela lasteaed 65

Puiga põhikool 15

- Eesti-Läti koostööprojekti Singing Neighbours raames said noored lauljad uued rahvariided, toimus ühine laulupidu

Lätis Baldones, koolitus õpetajatele ja projekti lõpetamine Seedri turismitalus. Nimetatud projekti rahade toel said renoveeritud Parksepa vabaõhulava ja ujumissilla järveäär.

- Parksepa keskkooli lõpetas rekordarv medaliste – kolm neidu kuld- ja kolm hõbemedaliga.

- 60 aasta möödumist Võru MTJ/EPT algusest tähistati kodukandipäevaga. Külapäeva korraldas Puiga Külaselts.

- Valla reisiklubi käis ekskursioonil Valgevenes.

- Ansambel Vannamuudu ja tantsurühm Hõbedane esinesid

Soomes Kaustise festivalil ja andsid kontserdi naabervallas Kivijärvil.

- Kultuuritöötajad pidasid nõu ümarlauas, valla allasutuste töötajad aga õppepäeval.

- Käsitöötajad (suured ja väikesed) esinesid taas vallamajas väga ilusa näitusega.

- Maakonna laste folklooripäev toimus Parksepa, Võroseto näitemängupäev aga Puiga koolis.

- Ühislaulmisest 20. augustil võeti osa Kunglas (Tagaküla LMS).

Kontsert, mis tähistas möödunud ühtteistkümmet lauluaastat.

Foto: SIIRI KONKSI

Me armastame 11

Sellise nimega kontserdi korraldas ansambel Vannamuudu 19. novembril vallamaja saalis. Tahaks loota, et sellise numbriga telekanal ei pahanda n-õ nende nime ärakasutamise pärast. Sest mis teha – ka ansambel sai just 11aastaseks. Sõna armastus sobis ka, sest kuulama tulid head ja väga head sõbrad, kellest paljud ka n-õ fännklubina on ansambli ligematel ja kaugematel kontserdireisidel saanud. Ansambli oma rahvast on ka 11 laulu- ja pillimänguaasta

jooksul kujunenud sõbralik ja üksteist toetav kollektiiv, kellele ka kontserdi pealkiri (tunnuslause) tingimusteta sobis. Oleks hea, kui see ka nii jääks.

Ansambli saatev kapell on saanud viimase aasta vältel täiendust ja annab oma 11-liikmelise koosseisuga juba väikese orkestri mõõdud välja. Ja pillimehed on kõvad! Nii et välisreisidel on just nemed erilise vaimustuse osaliseks saanud.

Aga kontserdil lauldi. Eraldi ja koos publikuga, kes taas

vaevu saali ära mahtus. Ja tantsiti ka tänu kavaleridele ansamblist Elurõõm. Kõige lõpuks kiideti Jaagumäe Toidukeskuse poolt kaetud kohvilauda, kus erilise tunnustuse pälvis väga maitsev mulgipuder.

Ansambliil tuleb 2011. aasta jooksul ära tähistada üheksa liikme juubelid...! Kui sellega hakkama saame, kohtume ehk ka Vannamuudu 12-ndal sünnipäeval.

HELGI NOORMETS

Sündmused Võru vallas jaanuaris - veebruaris

Kuu-päev	Kella-aeg	Sündmus	Toimumise koht	Täpsem info
6.01.	18.00	Kolmekuningapäeva LAUATENNISETURNIIR	Kungla seltsimajas	Hugo Prants Ene Andrejev
6.01.	14.00	Reisiklubi uusaastapidu	Vallamaja saalis	Helgi Noormets
14.01.	19.00	Parksepa rahvamaja ringide õhtu	Parksepa kooli saalis	Hugo Prants
22.01.	12.00	TALVETRALL	Parksepa laulväljakul	Hugo Prants
22.01.	20.00	STIILIPIDU (IDAMAAD)	Kungla seltsimajas	Ene Andrejev Hugo Prants
1.- 4.02.		Hobide ja kollektsioonide NÄITUS	Vallamaja saalis	Helgi Noormets
5.02.	11.00	Küünlapäeva tähistamine	Nursi Kuuse talu	Külli Vijard 525 3348
11.02.	20.00	Peoõhtu TOOMAS ANNIGA	Navi seltsimaja	Tarmo Timmi Hugo Prants
22.02.	19.00	Seltskonnalaulude ÕHTU	Kanariku keldris	Hugo Prants
26.02.	11.00	KOLME KANTSI VASTLAPÄEV	Kosel	Külli Kandelin 553 0530

Parksepa rahvamaja isetegevuslaste ringide õhtu toimub 14. jaanuaril 2011 algusega kell 19, ikka koolimaja saalis. Juhataja Hugo palub kõigil ringidel ette valmistada kolm ilusat pala ja ühtlasi mõned head soovid rahvamaja 55-ndaks sünnipäevaks. See toimub sügisel.

Need noormehed on kõrgliiga taseme vääriliseks kasvatatud Parksepa spordiklubi.
Foto: TOOMAS HÜTT

Spordiaasta tippsündmused

Esmakordselt käivitunud Noorte Olümpiamängude valikvõistlustel Moskvas saavutas Parksepa poiss Joosep Piho 4. kohaga odaviskes (65.79) õiguse osaleda Singapuris esimestel Noorte Olümpiamängudel. Seal jäi tulemuseks 66.70, mis andis 15. koha. Joosepi treener on Valeri Holodnjakov.

Tütarlaste B-klassi Eesti meister on Parksepa tüdruk Õilme Võro tulemusega 5.37.

Õilme treener on Sirje Hütt.

Parksepa spordiklubist on sirgunud viis Eesti kõrgliiga mängijat. Tanel Kimask ja Tanel Zupsman mängivad Võru võist-

konnas, Valgat esindavad Juss Jürisaar, Allan Hallik ja Robert Peterson.

Parksepal toimus 19. rahvusvaheline korvpalliturniir.

Võru linnas viidi läbi 17. tänavakorvpalliturniir.

Koostöös raskejõustikuklubiga Strongman sai Parksepa keskkool igati nüüdisaegse jõusaali, kus praegu rassivad sõbralikult üheskoos nii päris jõumehed kui koolipoisid. Ja eriti tore on see, et suured mehed on leidnud aega neid õigeid treeninguvõtteid poistele õpetada. Nii et hoidke alt, praegused tipprammumehed!

Ülimoodne jõusaal, mille omanikuks sai Parksepa keskkool tänu koostööle raskejõustikuklubiga Strongman. Jõusaali vahendite muretsemisele pani öla alla ka Võru vallavalitsus.

Foto Peeter Haug

Hea vallaelanik!

Tule osalema hobide näitusel!

Sellise näituse tahaksime korraldada 1.-4. veebruarini vallamaja saalis. Möödunud aasta käsitöönäituse ajal palusime oma kogusid näitama tulla ka neil, kes midagi koguvad, kollektsioneerivad või valmistavad. Paraku osales ainult üks. See oli hobifotograaf Jüri Lang Parksepalt, kelle kaunid loodusfotod üleüldist vaimustust tekitasid. Ent on ju neid, kes koguvad reisisuveniire (suurepärane kruuside kollektsioon on Kose elanikul Aita Voitkal), teame, et Hans Sissas teeb vahvaid asju kadakatest. On pillimehi, kel kodus igasuguseid põnevaid pille, jne, jne.

Detsembrikuus 2011 möö-

dub 20 aastat päevast, mil Ülemnõukogu Presiidium kinnitas Võru vallale valla õigused. Aasta oli siis 1991. Ka kõik see, mis on seotud tolle ajaga, on juba ajalugu ja praegusele põlvkonnale kindlasti huvitav vaadata.

Veebruarikuuni on aega, nii et jõuab mõelda ja valmistuda. Teeme nii, et saame tuttavaks koduvalla huvitavate inimestega, keda meil kindlasti leidub.

Ootame esemeid 1. veebruariks ja näitus on avatud kuni 4. veebruarini.

Kohtumiseni!

HELGI NOORMETS

Ainult üks küsimus

„Kas masuaeg hakkab läbi saama?”

Kuningatalu perenaine Silja Suija: „Suvi oli hea, sest majutuskohad täitusid hästi. Kehvem oli lugu kauplusega (Silja Sport), sest kes see ikka kuuma ilmaga riideid ostab. Sügisperioodil on loomulikult turiste vähem, kuid õnneks tuli lumi ja suusahuvilisi Võrumaale jätkub. Ise käin ka oma lastega iga päev Haanjas suusatamas. Talv on meie perele tore aeg, sest isa-ema ja lapsed – kõik suusatavad!”

RMKA Võrumaa metskonna metsaülem Agu Palo: „Metsas on tööd alati, sest puitu on vaja. Turg toimib ja 2010. aastal ka elavnes. Venemaalt kõrgete tollide tõttu enam puitu ei saa, osa firmasid toob Lätist. RMKA tegevus on olnud tavaline, töökäsi oleks eriti metsauendusse veel juurde vaja. Reostajatega oleme ikka hädas. Olmeprügi on vähem, see-eest tuuakse ehituspraht julmalt metsa alla. Oma perest on poeg Timo Soome ekspeditsiooniga Austraalias. Temal on koos norrakast sõbraga plaanis 1500 km pikkune suusamatk Põhjapooluselt Teravmägedele. Seda ei ole senini veel keegi usaldanud ette võtta. Noorem poeg Taavi on praegu Jaanus Teppani treeninggrupiga Põhja-Rootsis. aitab suuski määrada ja treenib ise ka. Tütar Kadri kasvatab pisperet ja on kodune.”

AS Johnny tegevjuht Heiki Paarop: „Tööd on tehtud kõvasti, efektiivsus on suurenenud, käive tõusnud. Tallinnas suutisime tegevust laiendada, nii et koondamiste asemel oleme inimesi juurde võtnud. Tööd anname ca 100 inimesele. Võru vallas tegutseme kaupluse ja pubiga.

Heiki Paarop: „Nii kauplusel kui pubil ei ole läinud ka masuaeg halvasti. Loodame, et edasi läheb veel paremini. Aitäh kõigile meie headele klientidele!”

Metsamees Agu Palo.

Mõlematel on läinud hästi, mille eest tahame tänada meie kliente. Eesmärgiks on Johnny pubist kujundada Võru kandi parim söögikoht.

AS Kagu-Eesti Turvas juhatuse esimees Olev Kauts:

„2010 oli meile parem aasta kui eelmine. Toodangu realiseerimine kulges normaalselt, endised tarnijad on säilinud. Tööl on ikka ca 70 inimest, väikese koondamise pidime sel aastal tegema. Meie jaoks oli suvi lühike, sest kuiva ja sooja oli ainult juulis. Investeeringuteks, kuigi vajadus oleks, ei ole sel aastal finantse jätkunud.”

AS Väimela Soojus juhataja Üllar Ristioja:

„Meie töös suuri muutusi ei ole olnud. Vee hind tõusis, kuid see kulutusi ei kata. Ilmselt peame taotlema veelkordset tõusu. Kaupluses on masuaeg rohkem tunda andnud. Ostetakse vähe. Langus algas juba 2008. aastal. Tööl on meil ühtekokku kaheksa inimest. Kedagi koondatud ei ole ja ei tahaks seda ka teha.

Oma peres oli rõõmu vanemast pojast, kes lõpetas edukalt magistriõppe. Tema tegeleb küberneetikaga. Noorem poeg õpib veel Maaülikoolis.”

AS Puigar, Meelis Koppel:

„Tahaks loota, et see pagana

Veefirma juht Üllar Ristioja.

Lapi MT tegevjuht Margus Tigasson.

masu hakkab mööda saama. Käive on suurenenud, tööd on, vaja oleks juurde tehnikat tunda meest. Investeeringe ka jõudumööda, põhiliselt töötingimuste parandamiseks. Oma peres oli tavaline aasta, ilma suuremate muutusteta.

Külaseltsi tegevuses ootaks elanike suuremat huvi ja aktiivsust kõige vastu, mida püütakse teha.”

Lapi MT AS juhatuse liige Margus Tigasson:

„Võrreldes eelmise aastaga on läinud mõnevõrra kergemaks, sest on tellimusi ja siis on ka tööd.

Meie põhilised partnerid on Soomest ja Rootsist, vähesel määral teeme kohalikele tellijatele saunaahje ja boilerid. Tundub, et majanduslanguse põhi on läbi käidud. Tööd anname pisut vähem kui 50 inimesele. Vähesel määral sundis olukord ka koondama. Investeeringe ei ole eriti saanud.”

AS Estellaxe juhatuse esimees Kalev Piirimägi:

„Eraldusime aasta tagasi Lapi MT-st omaette firmaks. Mitmetel põhjustel oli see otsus ainuõige. Kerge pole olnud, sest ega see masu veel möödas ole. Tööl on ca 35 inimest, tellimusi saame Soome ja Eesti ettevõtelt. Töölisi on olnud vaja juurde võtta. Meile vajalikke erialasid üheski

Olev Kauts: „Meile jäi suvi lühikeseks.”

Kalev Piirimägi: „Ega see masu veel möödas ole.”

Maapoed kipuvad hingusele minema. Aga Navi pood püsib!

koolis ei õpetata, nii et peame nad ise välja koolitama. Oleme uusi seadmeid juurde soetanud (robot, kaks valumasinat, vaakumtõmbemasin). Ehk tuleb 2011. aasta juba parem.”

Jaagumäe talu, noorpere-meis Tarmo Timmi:

„Seoses hindade tõusuga oli 2010. aasta oluliselt parem kui 2009. Töösunaad on meil nagu

ikka köögiviljakasvatus, teravili ja seakasvatus (+kauplus ja toidukeskus Võrus). Inimesi on pidevalt tööl 40 ringis.

Külaseltsi töö vajaks reorganiseerimist ja uut juhatust. Jõulupeo peame koos Kungla Lauumänguseltsiga 25. detsembril Kunglas.”

Tekst HELGI NOORMETS, fotod PEETER HAUG

Kuidas uue aasta sündmusi ennustada?

- Kui on elamises ahi, pliit või kamin, tuleb vana-aasta öösel või uusaasta hommikul puuriidast huupi sületäis võtta ja halud üle lugeda. Kui halge on paarisarv, lähevad soovid täide.

- Õnne võib valada ka tina-ööpidest, haavlitest jne. Parim aeg on muidugi vana-aasta õhtu, kuid õnne valatakse ka kolmekuningapäeva eelõhtul. Süda või lill tähendavad armastust, sõrmus abieliu, häll lapse sündi, liblikas

kerget elu, saabas reisimist, kott raha ja rikkust, peenike tinaräbu palju raha (meie ajal rohkelt eurosid) jne.

- Koera abil saab teada, kuidas on lood meheleasamisega. Kelle mahapandud kondi koer suhu võtab, sellel on pulmad paistmas.

- Kui lauluraamatust pimesi laulu valides tuleb rõõmus laul, läheb kõik hästi, kui kurb laul – tuleb muret ja viletsust.

- Kui kõik pereliikmed süütavad korraga küünla, läheb uuel aastal hästi nendel, kelle küünal põleb kõige kauem.

- Lambapidajatele äriidee! On vaja kutsuda vallalised tüdrukud vana-aasta õhtul pimedasse lambalauta. Igal tuleb üks lammas kinni püüda ja kellele satub oinas, saab kindlalt mehele!

- Et teada saada, millist meest on loota, on vaja laduda pingile

meestemütsid. Siis tuuakse seotud silmadega neid pingi juurde. Kes võtab karvamütsi, saab vana ja karvase mehe, kes soge – noore ja kobeda, kes bareti – saab poisikese, kes kaabu – linnamehe (s.o saab linnaprouaks).

- Eriti tähtis on vana-aasta öösel und näha. Aga unenägude seletamine on selline täppisteadus, millesse süüvimiseks ei jätku teadmistest ja leheruumist.

Tervisekeskusest saab tervist

„Tervisekeskuses saab praegu osaleda vesiaeroobikas, saaliaeroobikas, eakate vesivõimlemises, lauatennise seriavõistlustel, laste ujumistreeningutel, beebiujumises + väikelaste mängutundides ja muidugi käia saunas. Kuna meil on ka elektrisaunad, piisab etteteatamisest ja saunaskäigu võib ette võtta ükskõik millisel nädalapäeval.”

Nii tutvustas Väimela Tervisekeskuses toimuvat praegune juhataja Margit Paju, kes sellele tööpostile asus 2009. aasta oktoobris.

Mis selle ajaga on suudetud ära teha?

„Päris palju remonditöid,” vastab Margit. „Maja on jõudnud seisu, kus kohendamist vajavaid kohti tuleb järjest juurde. Basseinide põhjad vajaksid uusi plaate, meestesauna sai tehtud uus lava, leilisaunades vajaksid remonti ahjude ümbrused. Aknad vahetasime ka.” Minu küsimusele, kas neid töid tegema õnnestus saada ka korralik firma, vastab Margit naeratades, et firmat polnud. „Tegime ise. Kõigil, ka minul endal, oli vaja pintsel ja pahtlilabidas kätte võtta.” Ja kuigi persona-

Tervisekeskuse praegune juhataja Margit Paju.

list (praegu viis inimest, suvel kolm) keegi pole remondimehe eriharidusega, said tööd tehtud nii, et maja näeb välja puhas, värviline ja kena. Oluline eelarve kokkuvõtteid muidugi peale selle.

Aga kui raha oleks järsku väga palju, mida igatseks juhataja veel esmajärjekorras?

„Need asjad oleksid suplusbassein ja aurusaun,” vastab Margit. „Ent oleme realistid. Vallavalitsuse toetatavat suhtumist tunneme kogu aeg, kahel korral oleme palunud ka lisaraha reservfondist. Masuaeg ei ole jätnud ka meid puudutamata. Vähenenud sissetulekuid

kulutab inimene loomulikult esmajärjekorras esmavajadustele – toidule ja eluasemele. Meie oma tegevustega oleme ikkagi n-ö teine valik. See oli põhjus ka hinnatõusudeks, sest nii majandus- kui tegevuskulud on tõusnud rohkem kui kolmandiku võrra.”

Kas hinnatõusud on külastatavust mõjutanud?

„Õnneks mitte,” vastab Margit. „Inimesed on olnud mõistvad ja meiega ei ole pahandatud.”

Et tervisekeskuse majandusnäitajad on asjalikult analüüsitud, ei ole ime. Juhataja Margit on lõpetanud omaaegse EPA ökonoomika ja organiseerimisakonna ja sellele lisaks ka magistriõppe Tallinna Ülikoolis sotsiaaltöö eriala kriminaal-preventiivsel suunal. **Aga mida uut või põnevat on veel tervisekeskuses tulemas?** „Algamas on ZUMBA fitnessi (aeroobika+tants) tunnid (treener Liisi Mokrik) ja jaanuaris veaalune fotonäitus, mis kestab nädal aega. Sukeldujate klubi hakkab näitama sukeldumist.”

Küsis ja kirjutas
HELGI NOORMETS

Oli vaesuse ja tõrjutuse vastu võitlemise aasta

Aga sellele on eelnenud mitmesugused teiste pealkirjadega aastad, mis paraku tavainimese teadvusse eriti suurt jälge ei ole jätnud. Elu on veerenud ikka oma rada ja tööd on tehtud nagu tavaliselt, vastavalt võimalustele. Seda ka vaesuse vastu võitlemisel.

On kurb, kuid edukas Eesti riigis on palju vaesust, Võru vald ei ole erandiks. Abi ja toetust vajavad töötud noored, suurpered, üksikud eakad ja puuetega inimesed. Kuidas see kõik on korraldatud ja mida suudetud teha, sellest alljärgnevalt väike ülevaade. Arvuline statistika on osaliselt aastast 2009, sest 2010 ei ole veel lõppenud.

Abivajadus arvudes

- Puuetega inimesi, kes vajavad sotsiaaltoetusi, on 2009. a andmetel vallas 937

- Töövõimetuspensionäre 431

- Puudega lapsi 27

- Rahvapensioni saajaid (s.o need, kel ei ole tööstaaži) 27

- Hooldajaid on abivajajatele vormistatud 127

- Hooldekodudes elab 19 vallaelanikku.

Võrus ei ole neist kedagi, sest linna poolt finantseeritav hooldekodu on muutunud Lõuna-Eesti kõige kallimaks (mujal 6500–8200), Võrus ca 12 000 krooni kuus.

Kuidas ja keda on aidatud

- Juulikuus saabus valda Punase Risti kaudu toidu-

abi (kaks tonni makarone, 770 kg jahu, tonn kaerahelbeid), mida jagati abivajajatele soovi järgi valla keskustes – Väimelas, Parksepal, Kosel ja Puigal.

- Üksi elavatele vanuritele muretseti suitsuandurid, samuti toetatakse küttepuude muretsemisel ja kojuviimisel.

- Iga kuu esimesel kolmapäeval koos käiv sotsiaalkomisjon on eraldanud ühekordseid toetusi (avalduste alusel) ravimite, prillide, majanduslike raskuste jne korral summas 120 000 krooni.

- Üle 80 aasta vanad vallaelanikud saavad neljandat aastat eakate päeva puhul 250 krooni (üldsumma sel aastal 58 000 krooni).

- Kuna paljud eriarstid asuvad Tartus, toetab vallavalitsus haigeid transporditeenusega (osa sõiduraha tuleb katta ka patsiendil).

Üksinduse ja tõrjutuse vastu

- Ruumid ürituste korraldamiseks ja käsitöö tegemiseks on Väimelas, Kosel ja Parksepal.

- 1997. aastast tegutseb vallas eakate nõukogu, kelle initsiatiivil toimuvad eakate jõulupeod (Puigal, Parksepal), iga-aastased käsitöönäitused, kultuurireisid, välismaareisid (2002. aastast tegutseb maakonna ainuke reisiklubi), tervisepäevad (viimati käis silmabuss), tublidele eakatele vastuvõetud vallajuhtide poolt jne.

Valla sotsiaaltöö peaspetsialist Maie Pikker: „Kui ma-

janduslikud võimalused paranevad, vajaksid suuremat abi ja tuge töötud lastega pered, sest praeguse toimetulekutoetusega ei ole neil võimalik normaalselt ära elada. Kuna vald on suur, vajaksime juurde üht avahooldustöötajat, sest praeguse töötaja Aino Kaursoni aeg kulub suuresti transporditeenuste osutamisele (s.o haigete viimisele-toomisele arsti juurde küll Võrru, küll Tartusse).

Sotsiaalkortereid on meil praegu 19, kuid ka nende järele võib vajadus suurened. Vallale oma hooldekodu ehitamise vajadust me ei näe, sest lähiümbruses on kohti saada. Meie vallast on praegu 11 hooldekodus 19 inimest.”

Vallavanem Georg Ruuda: „Sotsiaaltoetuste suurendamine on otseses seoses riigi majanduse arengutega. Vallavalitsuse võimuses ei ole tõsta pensione, töötute abiraha või puuetega inimeste toetusi. Loodame, et kõige raskem aeg hakkab mööda saama, küllap siis läheb meil kõigil kergemaks.”

Lõuna-Eesti hooldekodude hinnad kuus seisuga dets 2010

Kääpa hooldekodu	6500.-
Leevi hooldekodu	6700.-
Sõmerpalu hooldekodu	7500.-
Taheva sanatoorium	7500.-
Krootuse hooldekodu	7000.-
Hargla hooldekodu	7000.-
Sangaste pansionaat	7500.-
Räpina kristlik hooldekodu	6500.-
Räpina Kagutuul	8200.-
Vastseliina hooldekodu	7800.-
Võru Erihooldus	8000.-

Haige olla on kallis! Hinnad 2011. aastal

Perearsti vastuvõtt: tasuta.
Perearsti koduviisiiditasu: kuni 3,2 eurot.

Eriarsti, sh hambaarsti viisiiditasu: kuni 3,2 eurot.

Voodipäevatasu haiglas: kuni 1,6 eurot päevas kuni 10 päeva eest ühe haigusjuhtumi korral ehk maksimaalselt 160 eurot ühe haiglasoleku korra kohta.

Haigekassa hüvitab isikule, kellel on töövõimetus- või vanaduspension ja üle 63aastasele kindlustatud isikule kalendriaasta jooksul **hambaraviteenuste** eest tasutud summast 19,18 eurot.

Hooldusravi: patsiendi tasutav osa on 15 %, ligikaudu kuus eurot ühe voodipäeva kohta, seega 182 eurot kuus.

Haigekassa hüvitab rasedale

kalendriaasta jooksul **hambaraviteenuste** eest tasutud summast 28,77 eurot.

Haigekassa hüvitab alla aastase lapse emale kalendriaasta jooksul **hambaraviteenuste** eest tasutud summast 28,77 eurot.

Haigekassa hüvitab isikule, kellel on tekkinud suurenenud vajadus saada **hambaraviteenust**, kalendriaasta jooksul hambaraviteenuste eest tasutud summast 28,77 eurot.

Haigekassa hüvitab isikule, kellel on töövõimetus- või vanaduspension ja üle 63aastasele kindlustatud isikule üks kord kolme aasta jooksul **hambaproteeside** eest tasutavast summast 255,65 eurot.

Allikas: Haigekassa
Tel 1220 perearsti nõuanne
16363 Haigekassa info

Võru valla eakate nõukogu tegevusplaan 2011.a

Veebruar - hobide (kollektisioonid, fotod, reiseid suveniirid jne) näitus.

Märts - tervisepäev. Ealised muutused seoses vananemisega.

Aprill - käsitöönäitus (koolid, lasteaiad, täiskasvanud).

Mai - osalemine maakonna ja Kagu-Eesti memme-taadi pidudel.

Juuni - kodukandipäev „50 aastat Väimela sovhoosi algusest” (koos Navi Külaseltsiga).

Juuli - kaunite koduaedade külastamine.

August - kultuurireis Urvasse, Antsla, Sangaste, Karula piirkonda.

Oktoober - eakate päeva tähistamine koos Sõmerpalu vallaga. Vallavalitsuse vastuvõtt teenekatele eakatele.

November - teatrikülastus (Vanemuine või Ugala).

Detsember - jõulupeod eakatele Puigal ja Parksepal.

Populaarsed on laatadel käigud. Fotol on rahvas sellesügisel Linde laadal.
Foto: VELJO LAUGAMÖTS

Vana aastat saates

Pimm-pomm..., pimm-pomm...,
on millenniumis aasta kui kilos üks gramm.
Taas kuuskedele suunatud me pilgud,
kus vaikselt küünlatuli vilgub,
kauge kellakaja paitab tundemeeli,
see südames kui näpiks harfikeeli...!

Pimm-pamm..., pimm-pamm...,
kipub lühemaks jääma me samm...!
Ka kalmudel on küünlatule sära
kui oleks avanenud taeva tähevärv,
nii jõuluõhtu küünlatule plingist
kadund kallitele teeme mälestuste kingi...!

Pimm-pamm..., pimm-pamm...,
on raugenud vana aasta ramm...!
Kuid siis järsku nagu linnuparv puurist
ere värvimäng end taevasse puurib,
köuehäälselt kõmib saluut
- murevaba, õnnelikku aastat uut!

ARNO KUMER

Vajalikku teavet jäätmemajanduse kohta

Juba rohkem kui aasta on Ragn-Sells korraldatud jäätmeveo raames teenindanud Võru valla elanikke. Selle aja jooksul on valaelanikelt laekunud hulgaliselt küsimusi. Tihti uuritakse, miks peab korraldatud jäätmeveoga liituma, küsitakse tühjudussageduse kohta jpm. Allpool olevas artiklis on läbilõige enimlevinud küsimustest, millele püüame vastata. Olgu juba etteruttavalt öeldud, et teie küsimused on oodatud ka edaspidi.

Mis on KJV?

Vastavalt 2004. aasta mais jõustunud „Jäätmeseaduse“ §66-le on omavalitsustel kohustus oma haldusterritooriumil korraldada olmejäätmete kogumine ja vedu selleks ettenähtud jäätmeveo kohtadele. Korraldatud olmejäätmeveo põhieesmärk on keskkonnanohu parandamine ning kõikide jäätmetekitajate hõlmamine jäätmeveo rakendamisega. Korraldatud jäätmeveo rakendamine annab igale elanikule ja ettevõtjale garantii, et tema jäätmeid käideldakse võimalikult keskkonnasäästlikult ning parima hinnaga.

Korraldatud jäätmevedu seab **kõik jäätmetekitajad võrdsetesse tingimustesse**, st kõik kinnisaja omanikud liidetakse automaatselt jäätmeveoga ning sellest tulenevalt muutuvad **jäätmeveo teenuse hinnad senisest soodsamaks**. Soodsama hinnaga teenuse osutamine saavutatakse eelkõige jäätmeveoringide optimeerimise tulemusel ja just seetõttu tuleb arvestada prügi- ja auto graafikuga ka eraldi lisaveo tellimisel.

Korraldatud jäätmeveost vabastuse saamine

Kõik jäätmevaldajad, kes on saanud Võru Vallavalitsuselt korraldatud jäätmeveost vabastuse, palume üle kontrollida **vabastuse kehtivuse aeg**. Kui vabastuse kehtivusperiood on läbi saanud/ saamas ning vabastust soovi-

take **pikendada** (kuna krundil ei elata/tegutseta), palume selle kohta esimesel võimalusel teha **kirjalik sellekohane avaldus Võru Vallavalitsusele**. Nendel, kes ei esita kirjalikku avaldust, muutub veograafik pärast vabastuse lõppu taas aktiivseks.

Samuti on võimalik taotleda **perioodilist vabastust**, kui kasutate oma kinnistut ainult teatud perioodil (nt suviti), st prügiveodu toimuks nt ainult suvekuudel.

Avalduse blanketid jäätmevaldaja korraldatud jäätmeveoga mitteliitunuks lugemise taotlemiseks on kättesaadavad vallavalitsusest (**Võrumõisa tee 4a, Võru**) või valla kodulehelt www.voruvall.ee **alajaotuse „Korraldatud jäätmevedu“ alt**.

NB! Palume naabrite, sugulaste ja tuttavate abi nende kinnistuomanike väljaselgitamisel, kes realselt ei ela oma kinnistul ja kes töötavad või elavad välismaal või mujal kaugemal. Anda informatsioon edasi või pöörduge vallavalitsuse poole.

Ühiskonteineri kasutamine

Kui konteiner on teie jaoks liiga suur või puudub korralik ligipääs krundile, on üheks võimaluseks naaberkinnistutel kasutada mitme peale **ühist jäätmekogumismahutit**. Sel puhul jääb Ragn-Sellsiga lepinguliseks partneriks üks klient, ülejäänud tema konteineri kasutajad arveldavad konteineri kasutamisega seotud kulutused otse lepingu omanikuga. NB! Kindlasti tuleb ühiskonteineri kasutamisest kirjalikult teavitada kas Ragn-Sellsi või Võru Vallavalitsust. Ühiskonteineri kasutamise avaldusel peab olema toodud kõikide liitujate nimed ja aadressid, ära määratud edaspidi ühismahuti asumise aadress ja isik, kes jääb lepingupartneriks. Avaldusele peavad alla kirjutama kõik ühiskonteineri kasutajad.

Olmejäätmete kontei-

neri tühjudussagedus

Korraldatud jäätmeveo puhul toimub olmejäätmete konteineri tühjudamine regulaarse graafiku alusel. Võru Vallavalitsuse poolt on paika pandud nn miinimumpaketid haja- ja tiheasustustele.

Tiheasustustes (Kose, Parksepa ja Väimela alevik; Kose aiand ning Puiga, Meegomäe, Võlsi, Konnametsa, Võrumõisa, Kirumpää ja Liitva küla) iga 28 päeva tagant, hajaasustustes iga 84 päeva tagant.

PS! 28-päevase tühjudussageduse graafiku puhul tuleb aastas kokku 13 tühjudust st ühel kuul aastas on 2 tühjudust (üks kuu alguses, teine 28 päeva pärast kuu lõpus). Kliendil on õigus ühest tühjudusest aastas loobuda, andes oma soovist Ragn-Sells AS-le teada.

Soovi korral saate graafikujärgsetele vedudele juurde tellida **lisatühjudusi** (need on graafikujärgsest tühjudusest 30% kallimad).

Kui olete Ragn-Sellsile andnud teada enda e-maili, saadetakse iga aasta lõpus uue aasta konteineri tühjudussageduse tausta e-mailile. Kui soovite veograafikut paberikandjal posti teel, on see tasuta.

Krundi juurde viiv tee on kitsas/raskesti läbitav

Kui teie maja juurde viiv tee on kitsas ja sügisel/talvel/kevadepäevadel raskesti läbipääsetav, palun informeerige sellest kindlasti Võru Vallavalitsust, et leida lahendus (kas antakse perioodiline vabastus, tagatakse tee läbitavus vmt) või leppige kokku naabriga ühiskonteineri kasutamisega.

Teine võimalus on tuua konteiner tühjuduspäevaks suure tee äärde või kokkulepitud kohta, kuhu suurel prügi-autol on vahetu ligipääs.

Kust saan konteineri?

Standardseid ja kvaliteetseid

konteinereid on võimalik Ragn-Sellsilt kas laenutada või välja osta. 80-770 liitriseid plastkonteinereid on võimalik kõikidel soovijatel oma transpordiga koju viia Võru või Tartu Ragn-Sellsi klienditeenistustest (vt kontaktandmeid ja lahtiolekuaegu altpoolt), metallkonteinereid toob kohale Ragn-Sells. Konteineri kohaletoomine on tasuta (vt hinnakirja Ragn-Sellsi kodulehelt). Teenindame ka kliendi isiklike standardseid konteinereid.

NB! Kaubanduskettis müügil olevate konteinerite puhul palume olla tähelepanelik! Plastikonteiner peab olema kandiline, ratastel, tõsteäärega, mille kõrgus maast on vähemalt 90 cm. Veenduge, et tegemist oleks vastupidava plastmassiga ja ratastel.

Arved ja nende tasumine

Ragn-Sells väljastab klientidele kas igakuiseid või kvartaliarveid. Igakuiste arvete puhul väljastatakse see iga kuu esimestel päevadel eelmise kuu teenuste eest, kvartaliarvete puhul üks kord kvartalis kvartali jooksul osutatud teenuste eest.

Võimalik on valida **paber- ja e-arve** vahel. Vastavalt eelistusele, palun teada anda posti- või e-maili aadress, kuhu arveid soovitakse.

Arveid saate tasuda kas **pangas, postkontoris, internetipangas** või **otsekorralduslepingu** abil. Otsekorralduslepingut on võimalik sõlmida ka Ragn-Sellsi kontorites.

Ragn-Sellsil on olemas arveldusarve neljas panga - SE-Bis, Nordea Pankis, Swedbankis, Sampo panga. Saate valida ise endale sobiva. Kindlasti palume ülekande tegemisel ära märkida viitenumber, kuna see on igal arvel erinev!

Kuidas on võimalik ära anda vanapaberit?

Vastavalt Võru valla jäätme-

hooldusekirjale on kohustus koguda eraldi vanapaberit ja kartongi kaheksa ja enama korteritega elamutes. Kortermajade puhul kasutatakse kõige rohkem 600-liitriseid ratastel plastkonteinereid. Kõikidel kortermajadel, kus ei ole veel vanapaberi jaoks eraldi konteinerit tellitud, palume esimesel võimalusel pöörduda Ragn-Sellsi poole. Paberi- ja kartongikonteineri tühjudust peab toimuma sagedusega, mis väldib mahutite ületäitumise. Tühjudussagedus lepitakse kokku lepingu sõlmimisel.

Kokkuvõtteks

Palun võtke Ragn-Sells AS-iga ühendust, kui:

- teil puudub konteiner ja te soovite seda laenutada või osta;
- te soovite konteinerit lasta tühjudada sagedamini kui lisatud lepingus ja veograafikus kirjas;

- soovite kasutada ühiskonteinerit mitme eramu/elamu peale;

- teil ei ole lepingut

Palun võtke Võru Vallavalitsusega ühendust, kui:

- teile kuuluval krundil puudub elu- või äritegevus ja te soovite saada vabastust korraldatud jäätmeveost;

- krundil viibitakse hooajaliselt (nt suviti), mistõttu soovite hooajalist vedu;

- soovite kasutada ühiskonteinerit mitme eramu/elamu peale.

Ragn-Sells AS

klienditeeninduspunktid:

Võru linnas Pikk 4, II korrus (avatud reedeti 09:00-16:00)

Tartu linnas Sepa 26, I korrus (avatud tööpäeviti 08:00-17:00)

Üle-eestiline klienditeenindus, tel: 15 155

e-mail: tartu@ragnsells.ee
www.ragnsells.ee

Rahulikke jõule ja kaunist uut aastat!

Talvistel teemadel ilmavallas

Kalendritalve võtame vastu 22. detsembril kell 1.38. Kliimaatiline talv püsivate miinuskraadide ja lumega algas aga Lõuna-Eestis juba kadripäeval 25. novembril. Kui Võrumaal kasvav lumikate pikkamööda – 15 sentimeetrit nigelapäevaks 6. detsembriks, siis põhjarannikul ulatus lumevaiba paksus 40 sentimeetrit juba andresepäeval 30. novembril.

Esimene külmaline tihedate lumesadudega levis detsembri esimesel dekaadil Kesk- ja Lääne-Euroopani välja. Siinkohal meenutagem, et julge Poola meteoroloogi prognoos läbi aegade karmima talve saabumisest põhjustas poleemikat juba oktoobris. Eestimaa ilmatargad on olnud ennustustega tagasihoidlikumad. Loodusvaatleja Ilmar Tiismaa tähelepanekut, et metsesa põrn on esimesest otsast paksem kui lõpuosast kinnitavad ka paari jahimehe

Esimene lumi 15. novembril 2010.

AIGAR KALGI foto

ütlused Võrumaalt.

Kahlojal vaadeldud ilmaandmetest 1988., 1994., 1997. ja 2001. aastal võib näha, et sooja suve teise poole vihmase sügise järel on talve algus olnud külmem ja lumisem kui kevadine pool.

Lumeoludelt on tulemas

ilmselt keeruline talv, sest vahelduseks tuisupäevadele on oodata ka sulailmu, mis lumelise kooriku tekitavad. Maapind oli 8. detsembri seisuga enam kui 10 cm külmunud, kuid rohuga kaetud niitudel on mutid veel mullakuhelikke läbi lume tõuganud. Raske talv on ees ka

arvatel ja käbilindudel, kuna mändide ja kuuskede käbisaak oli väga kasin. Jõuluaja kohta on vanarahvas arvanud:

- On jõulud pakasega, tuleb jaanipäev kuiv. Kui on sula, tuleb jaan vihmane.

- Kui jõulud on külmad, tulevad lihavõtted sooja ilmaga.

- Jõulutuisus on õunad ja marjad varjul.

- Mida lähemal on jõulud noorkuule, seda viljakam aasta tuleb.

- Külme detsember ennustab järgmiseks aastaks head viljasaaki.

Talvetuisus on inimestele üks hea soovitus: „Ei ole halba ilma, on vaid ilmale mittevastav riietus!”

Jõulumeeleolu soovides

PEEDU PALM,
ilmavaatleja

8. detsember 2010
Kahlojal

Reisirahvas – kas kevadel Gotlandile?

Selle otsustame 6. jaanuaril kell 14 reisiklubi uusaastapeol, mis toimub nagu ikka vallamaja saalis. Ja otsustada ei olegi vist raske, sest laevaliini Saaremaa-Ventspils-Gotland käivitub enam-vähem kindlalt 2011. aasta kevadel. Kuuldavasti asub liini teenindama üks Läti laevafirmadest. Kuna praegu ei ole teada laeva sõidugraafik, ei saa siinkohal ennustada, mitu päeva kulub tulekule-minekule ja mitu päeva oleks sobilik koha- peal olla. Nii et reisirahvas – on, mille üle asuda mõtlema.

Lugupeetud lapsevanemad!

Valla sotsiaaltöötajad paluvad teil tulla vallamajja lastele ettenähtud kommipakkide järele.

Kuriteod ja väärteod suunaga tõusule

Alljärgnev tabel võrdleb kriminogeense olukorra hetkeseisu üheksa kuu lõikes, võrreldud on aastaid 2009–2010. Andmed Lõuna prefektuuri teeninduspiirkonnast.

Registreeritud kuriteod

	2009	2010	Muutus %
Võru linn	275	396	44
Võru vald	60	81	35
Lasva vald	20	30	50

Salajased vargused

Võru linn	74	110	48,6
Võru vald	24	31	29,1
Urvaste vald	9	14	55,6
Rõuge vald	10	15	50

Kelmused

Võru linn	49	105	141,3
Võru vald	1	8	700,0
Vastseliina vald	6	7	16,7

Kehaline väärkohtlemine

Võru linn	32	38	18,8
Võru vald	6	14	133,3
Lasva vald	3	5	66,7

Mootorsõiduki juhtimine

Võru linn	39	48	23,1
Võru vald	12	13	8,3
Sõmerpalu vald	3	8	166,7

Lasva vald	3	6	100
------------	---	---	-----

Registreeritud väärteomenetlused

Võru linn	2998	1816	-39,4
Võru vald	714	438	-38,7
Sõmerpalu vald	630	221	-64,9
Lasva vald	102	70	-31,4

Kokkuvõttes on kuritegude arv suurenenud Lõuna-Eesti peaaegu viiendiku võrra (vara-

vastased, majandus- ja liikluskuriteod). Varguste arv kasvas neljandiku võrra, kelmuste arv veidi vähem kui kaks korda.

Varavastaste kuritegude kasv põhjuseks on olnud majanduslangus, tööpuudus ja sellest tulenev sissetulekute vähenemine.

Positiivne on, et varguste arv pärast 2010.a aprillikuud on stabiliseerunud ja järgnevatel kuudel mõnevõrra isegi vähenenud.

TÕNIS RÄIM,
vanemkonstaabel
vanemkorrakaitseametnik
Võru konstaablijaoskond

Kõigi omavalitsuste andmeid ei võimaldanud avaldada meie lehe piiratud ruum.

Soojatootmisest Väimelas

2010. aasta on OÜ Vee-Eksperdile olnud tööine. Suviste remonditööde käigus vahetasime välja viimase nõukogude ajast pärineva KIVIÖLI-tüüpi katla ja paigaldasime moodsa Itaaliast ostetud 0,9 MW vedelküttekatla. Eelmisel aastal remontisime suvise soojakatkestuse ajal kesk- kütetorustiku katlamaja ja Põllu 4 ning Kooli 7 korruselamute vahel. Sel talvel pole sulamisjälgi neil trassidel enam näha. Plaanim järgmisel suvel korrastada soojustrasse Põllu 4, Põllu 6, Põllu3 ja Põllu1 korruselamute vahelisel alal, torustikku täiendavalt isoleerides ja tahame välja ehitada drenaaživeetorustiku KÜ Põllu 3 ees asuva soojusvõrgu kaevust katlamaja endise masuudihoidla taha oja. Selleks tellisime vastava projekti ehitusinsenerilt FIE Jaan Venelt

Haanjast. Kui õnnestub saada kaeveluba, siis proovime valla- valitsuse poolt planeeritavate vee- ja kanalisatsioonitorustike vahetamise ajal vastavad tööd ka ära teha.

Selle kütteperioodi alguses küttevõlglasti Väimela kaugküttepiirkonnas polnud. Täname! Teame ju, milliste pingutuste hinnaga on MASU ajal õnnestunud säilitada eeskujulik maksedistsipliin.

1. novembril jõustus monopolide ohjeldamise seadus. Vastavalt sellele peab ka Väimela soojatootja esitama konkurentsiametile hinnataotluse ja selle alusel kehtestab riik soojahinna. Hetkel kehtib Võru Vallavalitsuse määrus, mis kehtestab meile piirhinna 915 kr/MWh, millele lisandub käibemaks. Oleme viimastel aastatel investeerinud

uutesse seadmetesse ja automatiseerimisse, tänu millele katlamaja kasutegur on suurenenud. Planeeritavad remondid vähendavad amortiseerunud soojatorustike soojakadu. Seetõttu oleme viimastel aastatel suutnud müüa soojust tarbijatele alla piirhinna.

Väimela rahvas on kindlasti märganud, et Austriast ostetud 3 MW puidukoore põletuskatel on kadunud. Tuleb tunnistada, et OÜ Vee-Eksperdi investeeritud puidupõletamise tehnoloogiasse ebaõnnestus.

Soovin kõigile rahulikke jõule ja edukat uut 2011 aastat, mis toob meile kauaoodatud euro! Lugupidamisega

TOOMAS SEPP,
OÜ Vee-Eksperdi juhatuse liige

Langeb lund, langeb lund, langeb lund...

Kuigi tormidaam Monika käest pääses Võrumaa kergemini kui Põhja-Eesti, ei olnud kerge kellegi. Ka mitte valla lumetõrjumatel. Olukorda kommenteeris abivallavanem Aigar Kalk järgmiselt:

„Talihooldust vajavaid teid on vallas ca 260 km. Üks ring lükkamist maksab 50 000-60 000 krooni. Selle aasta kevadtalve lumetõrje 1. jaanuarist kuni sulani neelas valla eelarvest 500 000 krooni.

Lepingud on sõlmitud kümne ettevõtjaga. Telefoninumbreid ei ole nad nõus avalikustama, sest siis polevat ei öö- ega

päevarahu. Nii tuleb helistada ikka numbrile 522 7195, kust vastab abivallavanem, kes lumetõrjet koordineerib. Et saha-meeste töö paremini laabuks, on kinnistute omanikele järgmised palved:

- Märgistada sahalah ohukohad (kivid). Ka veekogud, sest Umbsaases sõitis kallid traktor tiiki, mida seal varem ei olnud. Inimene pääses eluga õnneliku juhuse tõttu.

- Lükatava tee lähedalt võiks ära lõigata puuksad. Ka vilkurid on kallid. Tegelikult on nn sanitaarkaitse ala teest 10 meetrit, sest peale talvise lumetõrje

on kevadel näiteks vaja kraave kaevata.

- Alevike ja suvilapiirkondade elanikud! Autosid ei tohiks parkida nii, et nad sahkamist takistavad. (Halb näide Tulbi tänaval, kus seisab Niva + kuivavate laudade hunnik.)

Vallavalitsus vabandab juba ette kruusateede tõenäolise halva seisukorra pärast kevadel, sest ilmastik ei lasknud sügisest hooõeldamist ära teha.

On Eestimaa talv. See tuleb üle elada, mis parata!

Võru valda teenindavad piirkonnakonstaablid

Vastuvõtuaj ja koht:

Võru vallamajas Võrumõisa tee 4a Võru, kabinet nr 4 neljapäeviti kella 10–11

Peeter Piirmann, ülemkonstaabel

Kontaktandmed:
tel 786 8239, 5330 7167;
e-post: peeter.piirmann@politsei.ee
Teeninduspiirkond: Võru vald Alajaama teest kuni Võru-Valga-Rõuge maanteeni (suuremad

asumid Kose ja Puiga) ning Lasva vald

Meelis Tsopp, vanemkonstaabel

Kontaktandmed:
tel 786 8230, 522 6370;
e-post: meelis.tsopp@politsei.ee
Teeninduspiirkond: Võru vald Tamula ja Vagula järveni kuni Alajaama teeni (suuremad asumid Väimela ja Parksepa) ning Sõmerpalu vald

Esta Loos, vanemkonstaabel

Kontaktandmed:
tel 786 8239, 5330 7169;
e-post: esta.loos@politsei.ee
Teeninduspiirkond: Võru vald Võru-Valga-Rõuge mnt-st kuni Tamula ja Vagula järveni ja Haanja ning Rõuge vald

Hädaabikõned Lõuna politseiprefektuuri juhtimiskeskuse kaudu telefonil 110. Politsei palub korrariikumistest julgelt teatada!

KORRALDUS

Kohanime määramine

(Algus lehes nr 3)

Katastritunnus	Endine katastriüksuse nimi	Uus katastriüksuse nimi (aadress)	Katastriüksuse aadress
91805:002:0001	Pargi	Ploomi tn 20	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:002:0380	Tamula-Pirni 91	Pirni tn 1	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:002:0190	Tamula-Pirni 92	Pirni tn 3	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:002:0200	Tamula-Pirni 93	Pirni tn 5	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:002:0390	Tamula-Pirni 94	Pirni tn 7	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:002:0210	Tamula-Pirni 95	Pirni tn 9	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:002:0220	Tamula-Pirni 96	Pirni tn 11	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:002:0230	Tamula-Pirni 97	Pirni tn 13	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:002:0450	Tamula-Pirni 100	Pirni tn 2	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:002:0410	Tamula-Pirni 99	Pirni tn 4	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:002:0400	Tamula-Pirni 98	Pirni tn 6	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0380	Karjäär-30	Vanaraua põik 1	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0120	Karjäär-30	Vanaraua põik 3	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0130	Karjäär-31	Vanaraua põik 5	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0141	Karjäär-32	Vanaraua põik 7	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0310	Karjäär-33	Vanaraua põik 9	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0330	Karjäär-27	Vanaraua põik 11	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0110	Karjäär-26	Vanaraua põik 13	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:003:0370	Kevad-153	Vanaraua tee 1	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:003:0420	Kevad-135	Vanaraua tee 3	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0250	Karjäär-28	Vanaraua tee 5	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0210	Karjäär-21	Vanaraua tee 7	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0220	Karjäär-22	Vanaraua tee 9	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0230	Karjäär-23	Vanaraua tee 11	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0240	Karjäär-24	Vanaraua tee 13	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0370	Karjäär-11	Vanaraua tee 15	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0010	Tarbija-1	Vanaraua tee 8	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0220	Tarbija-222	Vanaraua tee 2	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:003:0010	Rautio	Vanaraua tee 4	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0350	Karjäär-1	Karjääri tn 1	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0360	Karjäär-2	Karjääri tn 3	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0010	Karjäär-3	Karjääri tn 5	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0020	Karjäär-4	Karjääri tn 7	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0030	Karjäär-5	Karjääri tn 9	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0040	Karjäär-6	Karjääri tn 11	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0320	Karjäär-7	Karjääri tn 13	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0260	Karjäär-8	Karjääri tn 15	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0050	Karjäär-9	Karjääri tn 17	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0060	Karjäär-10	Karjääri tn 19	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0340	Karjäär-39	Karjääri tn 21	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:004:0392	Puutli	Karjääri tn 23/Puutli	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:005:0003	Tarbija-2A	Karjääri tn 25	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0020	Tarbija-2	Karjääri tn 27	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0030	Tarbija-3	Karjääri tn 40	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0050	Tarbija-155	Karjääri tn 2	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0060	Tarbija-156	Karjääri tn 4	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0230	Tarbija-157	Karjääri tn 6	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0250	Tarbija-159	Karjääri tn 8	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0240	Tarbija-158	Ööbiku tn 27	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0310	Kevad-208	Karjääri tn 10	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0320	Kevad-209	Karjääri tn 12	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0330	Kevad-210	Karjääri tn 14	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0340	Kevad-211	Karjääri tn 16	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:005:0040	Kirepi-194	Karjääri tn 18	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:005:0240	Kirepi-195	Karjääri tn 20	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:005:0050	Kirepi-196	Karjääri tn 22	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:005:0060	Kirepi-197	Karjääri tn 24	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:005:0030	Kirepi-193	Karjääri tn 26	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:005:0070	Kirepi-199	Karjääri tn 28	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:005:0080	Kirepi-200	Karjääri tn 30	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:005:0090	Kirepi-201	Karjääri tn 32	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:005:0100	Kirepi-202	Karjääri tn 34	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:005:0270	Kirepi-203	Karjääri tn 36	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:005:0110	Kirepi-204	Karjääri tn 38	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0390	Kevad-212	Karjääri põik 2	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:005:0010	Kirepi-190	Karjääri põik 1	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:005:0020	Kirepi-191	Karjääri põik 3	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:005:0280	Kirepi-192	Karjääri põik 5	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0002	Tarbija-219	Tervise tn 1	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0270	Tarbija-218	Tervise tn 3	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0400	Tarbija-217	Tervise tn 5	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0370	Tarbija-216	Tervise tn 7	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0260	Tarbija-163	Tervise tn 9	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0080	Tarbija-162	Tervise tn 11	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0070	Tarbija-161	Tervise tn 13	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:006:0040	Tarbija-160	Tervise tn 15	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:007:0050	Tervis-176	Tervise tn 2	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:007:0120	Tervis-175	Tervise tn 4	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:007:0110	Tervis-174	Tervise tn 6	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik
91805:007:0020	Tervis-173	Tervise tn 8	Võrumaa, Võru vald, Kose alevik

Õnnitleme!

Lilledest me sõnu loome,
tähtedest ka pärja punume.
Ja siis sulle anniks toome
õnnesoovi õitseva!

60		
VILMI MIKSON	6.01.	
PEETER HAUG	10.01.	
KÜLLI JÕELOO	12.01.	
HELVE VAHTRA	18.01.	
LIA RANNU	20.01.	
RUTT LUPP	25.01.	
ESTA PILŠKOVA	26.01.	
IRJA LEHTMETS	2.02.	
RAIMUND RÄTT	7.02.	
ENN SAVIMÄGI	13.02.	
HELI PUFAL	13.02.	
INGE KULDVERE	13.02.	
NAIMA-ELLIKA	19.02.	
MAILAAN		
SERGEI KONDRATJEV	24.02.	
65		
MADIS HALLOP	5.01.	
MART TIMMI	11.01.	
SIRJE JÜRIOJA	22.01.	
HELJU KOKK	2.02.	
TALVI ONNO	11.02.	
KÜLLI VEEBER	11.02.	
KÜLLI NAGEL	25.02.	
70		
ELVIIRA ŠLÄFER	1.01.	
REIN HALLIK	9.01.	
EHA JUHANSON	13.01.	
EEVI SAARNIT	15.01.	
TÕNU HÄRMS	25.01.	
MILVI LILLOSON	7.02.	
HILDA OTSARU	9.02.	
MAIGA MIKSON	14.02.	
MALL HARAK	17.02.	
75		
HEINO ONOPER	1.01.	
HEINO KALDA	4.01.	
JAAN KIVIPÕLD	15.01.	
ENNO PADAR	15.01.	
ROSALI MIKSON	16.01.	
HELVE KÕIV	17.01.	
KOIDULA LIIBERT	21.01.	
SALME MÄNNISALU	31.01.	
VELLO LAEV	9.02.	
VLADIMIR KOLODINSKI	23.02.	
SELMA JÕGEDA	27.02.	
80		
EVI KÄGO	11.01.	
HELGI NOORMETS	17.01.	
PJOTR TUGIJAINEN	6.02.	
AAREND KABUN	17.02.	
IVO LILLEPUU	28.02.	
85		
LIDIA PUKSING	1.01.	
ELLA TORP	2.01.	
SALME KÕIV	6.02.	
LINDA KONGO	20.02.	
EDGAR-HERBERT TOROP	22.02.	
90		
RUUDI KÄRBLA	20.01.	
91		
AMANDA RANNA	1.01.	

Toimetaja veerg

Uuel, 2011. aastal vahetub valla lehe toimetaja. Seoses sellega tahab senine tegija tänada kõiki, kelle abil ja toel 80 numbrit Võru Valla Teatajat on õnnestunud kokku panna. Nende hulgas eriline tänu keeleteimetaja Salme Männisalule, kelle professionaalne abi on taganud selle, et meie leht on keeleliselt (võrreldes nii mõnegi teise valla lehega) olnud igati korrektne. Mõned sisse lipsanud tähevead käivad üldpeal kirja alla: ei eksi see, kes midagi ei tee! Suur Aitäh küljendaja Aime Sulele, fotograaf Maidu Jaasonile, kaasautoritele Heldur Pressile, Õie Laanekivile ja pal-

judele teistele.

Esimene lehenumber ilmus 21. veebruaril 1997. On ta valaelanikele vajalik? Arvan, et jah! Sellega, mis toimub koduvallas, võiks iga vallaelanik kursis olla. Ja kuna oleme lähinaabruses Võru linnaga, ostab ja loeb meie lehte meelsasti ka linnarahvas. (Saadaval on leht Jaagumäe toidupoes, lillekaupluses Viola ja Räpina mnt poes Magazin).

Heatahtlikke lugejaid tänades ja uuele toimetajale jõudu ja palju tööroõmu soovides

HELGI NOORMETS

Manala teele on lahkunud

Aeg hingesügavusest heidab loodi,
nüüd mälestuste tuulterägas käid.
Kui oskad lugeda ta salakoodi
siis surmgi kohutav ei näi...

Artur Alliksaar

TIIA SOOME	08.12.1954 - 25.10.2010
FELIKS ONOPER	17.08.1924 - 12.11.2010
VOLDEMAR ZUKKER	30.03.1935 - 14.11.2010
AUGUST TOROP	08.12.1933 - 16.11.2010
KALJU KALLAS	03.02.1925 - 19.11.2010
MADIS BOOM	18.05.1972 - 19.11.2010
MARTIN ORRO	20.01.1930 - 04.12.2010
LINDA LILLOSON	15.12.1930 - 05.12.2010
SELMA REBBAN	15.12.1934 - 04.12.2010
TIJU JAKOBSON	24.02.1943 - 11.12.2010
HILDA MÄESAAR	28.04.1919 - 15.12.2010

Meestejutud

Istun uksemademel ja vestan kirvevart parajaks. Õue tuleb naabrimees. Kutsun käratsevad taksikoerad tema kallalt ära, mees istub mu kõrvale ja asetab trepile paar õllepurgikest. Oli teine käinud jala kaupluse juures. Vaatab siis räästa varju, kus asub meie pügalanäitaja ja nendib, et midagi ei ole öelda – veel oma üheksa soojakraadi novembri keskel!

Lisan omalt poolt, et pika eluea jooksul on igasugu ilma nähtud. Hästi on mees 1948.a 15. novembri õhtu, mil hakkasin Hiiuamaale kolima. Võru raudteejaamas näitas kraadi-klaas 16 pügalat alla nulli. Muidugi olin talveriietuses. 16. nov hommikul Balti jaamas oli kuus külmakraadi, 17. nov Kärddlasse jõudes aga kuus kraadi sooja ja sangleppadel veel pooled lehed varisemata. „Sa lubasid mullõ kõnõlda toda latsekese leidmise lugu,” nõuab mu jutukaaslane: „On jah mõnikord meelde tulnud ka see juhtum, kui midagi säärast tänapäevalgi on juhtunud,” vastan. „Aga võib-olla oleks õigem jutustada juba sellest, kuidas ma Hiiuamaale sattusin. See oli 62 aastat tagasi. Saaksid selgema pildi tolleaegsest elust säääl saarel ja üldse sõjajärgseist aastaist.”

Kool läbi. Tööle!

Tehnikumi lõpetamise järel 1948.a juulis pisteti mulle pihku ka „tuusik” Hiiuamaale agronomina tööle minekuks. Ei oodanud nii kaugele suunamist. Ka ema-isa muutusid seda kuuldes tõsisteks. Oli veel talude aeg. Eks minagi kasutasin koolivaheeaegadel iga võimalust vanemaid talutöödel aidata. Ema kartis, et jään säääl võõra rahva keskel väikese palgaga nälga ja alasti. „Katsu ikka Võrumaale jääda! Aitad meid ja toidu peale ei kulu ka need vähesed rublad ära.” Koolivenna mahitusel asuingi Võrus tööle 1. septembril. Mitte küll agronomina, vaid nooremzootehnikuna Võru piirkonnas. Vanemzootehnikuks oli eriha-

riduseta, aga elukogenud mees, kellega koostöö laabus hästi. Sõitsime jalgratastel peaaegu iga päev ringi hiljuti moodustatud, kolhoosides. Neid oli juba viis. Meie peamiseks ülesandeks oli jälgida, et mullikatele-vasikatele oleks joogikünade põhja riputatud lupja, laudakestel ukseaknad ees ja et loomad virtsa sisse ei upuks.

Sügisilmad olid ilusad ja jalgrattamatku sain nautida paar kuud. 10. novembril käsutati mind TK-sse esimehe juurde, kelle käest sain tõsiselt noomida, et olin omavoliliselt Võru tööle pugunud. Väitis, et ministerium ähvardab kohtuga ja teda parteilise karistusega. „Kui ei lähe Hiiuamaale, maksad riigile stipendiumi tagasi. On korraldus olla 15. novembril Tallinnas Põllumajandusministeeriumi juhtivate kaadrite valitsuses.” Mu passist kustutati Võrus töölevõtmise märged.

16. novembri hommikul kaadrite valitsusse sisenedes kohtasin juhataja karmi pilku ja sellele järgnevat sõnavalingut. Mulle pisteti pihku uus suunamistuisik ja nõuti et homme-päev oleksin Kärddlas kohal. Üks meestöötaja selgitas, kuidas sinna sõita. Ruttasin siis Balti jaama ja vormistasin oma pagasikasti (50 kg) ümber Haapsalu rongile.

Rongi väljumine hilines üle paari tunni. Pidi ootama kolhoosnike kongressilt tulevad delegaadid ära. Haapsallu jõudsin hämaras. Rongi vastas oli väike buss. Olin närvis: kuidas saan oma pagasiga sinna peale ja kas üldse oodatakse, mil selle jaamast kätte saan? Palusin siis bussijuhti, et ta natuke ootaks. Tema vastas: „Milles küsimus, lähme, toome ära.” Asetasime vaka pooliti bussi trepi peale ja sinna peale sain ka ise toetada. Rohuküla sadamasse jõudes oli täiesti pime. Laevake sadamakail uppus uduvinesse. Üks mees (pootsman) kamandas reisijaid peale. Mu lahke bussijuhist abi-

mees hüüdis talle, et see kasukaga mees tuleb Siberimaalt, rahad otsas, piletit ei ole. Viige see vakk sinna korstna kõrvale püstisest trepist sellega alla ei saa.” Täna sin lahkett bussijuhti ja pakkusin rahatähte. Tema aga küsis: kas tahad kere peale saada. „Kes me siis oleme – eesti mehed mõlemad!”

Olin üks viimaseid laevaleminejaid. Pootsman keris kõie lahti, laev andis tõrtsuva vile ja hakkas aeglaselt uttu sukelduma. Peale ringisagiva pootsmani ja minu ei olnud laevakese tekil kedagi. Igavuse peletamiseks kõndisin laevalael ringi. silmitsesin tühja raadioruhvi ja kardina vahelt paistvat eakat tüürimeest. Laevakese kõikumist ei olnud tunda, nii tuulevaikne oli meri tookord.

Oli möödunud vast tundi pool, kui laev korruga rappus, käis tume krigin ja jäime seisima. Alt reisijateruumist tulid mõned mehed tekile ja rääkisid omavahel, et vanamees tüüris siin Rukki-rahuh kohal poideist üle ja nüüd sitsib „Gustavikene” rahn peal kinni. Mina ei osanud sellest midagi arvata. Paar meest tulid alt masinaruumist üles ja teadsid rääkida, et laeva põhjas on pooletisemeetrine pragu ja vett pressib tugevasti sisse. Püüavad tamponida pragu puhvaikadega aga sellest paistab vähe kasu olevat. Ei tööta ka pumbad.

Pootsman tõrjus masinaruumi tungivaid mehi. Sinna laskus aga paljasjalgne ja sasipäine mees, kes pidi olema jokkis tüürimees. Taipasin, et laeva tüüris tegelikult see vanamees-kapten, keda teati olevat ulgumermees ja neid rannavesi ta ei tundvatki. Täna aga, kui tüürman oli Rohukülas kõvasti pummeldanud oli usaldanud, vana rooli talle. „Ja näe, juhtuski!”

HELDUR PRESS
(Järgneb)

Toimetaja: HELGI NOORMETS

Fotod: erakogud, MAIDU JAASON, PEETER HAUG, AIGAR KALK, GEORG RUUDA, VELJO LAUGAMÕTS, JAN ERIK KONKSI.

Trükk: AS Võru Täht. Tiraaž 750.